

Raport de monitorizare

Centrul de integrare prin terapie ocupațională Mediaș, județul Sibiu

Raport realizat în cadrul proiectului „SOS: ONG-urile din România, împreună pentru drepturile persoanelor cu dizabilități mintale închise în instituții” implementat de Centrul de Resurse Juridice și co-finanțat printr-un grant din partea Elveției prin intermediul Contribuției Elvețiene pentru Uniunea Europeană extinsă.

Acest raport nu reflectă neapărat poziția oficială a guvernului elvețian. Responsabilitatea pentru conținutul acestuia este asumată în întregime de Centrul de Resurse Juridice.

Centrul de Resurse Juridice

Str. Arcului nr.19, sect.2, București

P: 021.212.06.90, F: 021.212.05.19

E: office@crj.ro

Rezumat

CITO Mediaș găzduiește persoane cu dizabilități încadrate în grad de handicap accentuat și mediu provenite în cea mai mare parte din instituții de ocrotire a minorilor ca urmare a atingerii vârstei majoratului. Centrul oferă condiții bune de viață însă este deficitar în ceea ce privește personalul de specialitate, un număr mare de poziții din organigramă fiind neocupat.

Rezidenții au acces la spațiul exterior centrului rezidențial, având posibilitatea de a comunica cu membrii comunității și de a se adresa autorităților. Acest aspect este evidențiat de numeroasele sesizări pe care aceștia au avut posibilitatea să le adreseze reprezentanților CITO Mediaș și altor autorități. În acest sens, CITO Mediaș procesează sesizările existând o evidență a cererilor/plângerilor primite și a răspunsurilor adresate rezidenților.

Principalele situații problematice identificate la nivelul CITO Mediaș privesc procedura internării rezidenților în spitalele de psihiatrie, accesul pacienților la informații privind dosarul lor medical și tratamentul administrat, colaboararea cu o firmă de securitate în vederea manipulării rezidenților. De asemenea, există probleme privind accesul rezidenților pe piața muncii, garanțiile privind securitatea socială la locul de muncă, absența perspectivelor reale de integrare socială și pe piața muncii. Soluțiile pentru situațiile identificate privesc nu doar demersuri în cadrul CITO Mediaș, ci și intervenția autorității care are CITO Mediaș în subordine (DGASPC Sibiu) și a altor autorități competente, precum și modificarea politicilor și a cadrului legislativ aplicabil rezidenților.

Data vizitei: 03 MARTIE 2017
Durata: 09:30 – 15:00
Experți: RUSU Horațiu, jurist; MĂRCOIU Roxana, psiholog

Adresa: STR. GEORGE TOPÎRCEANU, Nr. 14, Mediaș, Jud. SIBIU
Tip: Centru de integrare prin terapie ocupațională
Specific: PERSOANE ADULTE CU DIZABILITĂȚI

Interviuri

Personal: Hălmaci Daniela (director al CITO Mediaș din luna mai, anul 2016), Stanciu Camelia (psiholog), Tibori Tiberiu (asistent social), Hentea Lucia (instructor educație), Soldorfean Loredana (asistent medical), Kerekes Maria (administrator), Rus Adriana (spalatorie)

1. INFORMAȚII GENERALE

1.1 Centrul de integrare prin terapie ocupațională are în grijă persoane adulte cu dizabilități. CITO Mediaș este o instituție de interes public cu personalitate juridică, ce funcționează în clădirea actuală, ridicată cu fonduri Phare, începând anul 2007.

1.2 CITO Mediaș are o capacitate de 50 de locuri. La data vizitei de monitorizare erau în centru 45 de persoane, dintre care 29 de femei și 16 bărbați. Dintre rezidenți, 40 de persoane au o dizabilitate psihică, 5 de persoane au dizabilitate asociată; 20 de persoane sunt încadrate în grad de handicap accentuat, iar 25 de persoane sunt încadrate în grad mediu. Rezidenții au vârste între 18 și 55 de ani, după cum urmează: 3 persoane (18 – 25 ani), 15 persoane (26 – 35 ani), 25 persoane (36 – 45 ani), 2 persoane (46 – 55 ani). Majoritatea rezidenților se află la CITO Mediaș de mai mult de 10 ani, atunci când au fost transferați din instituțiile de ocrotire de la Dumbrăveni. De asemenea, există și rezidenți care provin din instituții din

județul Dâmbovița (Centrul de plasament Tântava – 2 frați care aveau rude în județul Sibiu), de la Centrul de Plasament nr. 3 Sibiu. O persoană fără adăpost a fost admisă în centru („găsită pe străzi”) - Ursu Alexandra. Aceasta fusese pe perioada cât a fost minoră în Centrul de Plasament de la Turnu Roșu, însă după ce a devenit adultă a fost abandonată de mama sa care, afirmă cei din cadrul CITO Mediaș, i-ar fi cheltuit banii și a lăsat-o pe stradă. O singură rezidentă a ajuns în centru provenind din familie – Katerina Brener – aceasta locuia la fostul soț.

1.3 Ultima admitere în centru a avut loc în luna mai 2015; anterior a fost instituționalizată la Centrul de Plasament Turnu Roșu. Din afirmațiile personalului se pare că aceasta a fost implicată în dosarul de trafic de persoane și prostituție aflat pe rolul instanțelor din Sibiu (în calitate de victimă).

1.4 Toți rezidenții sunt în centru în baza unui contract cadru de furnizare de servicii încheiat între DGASPC Sibiu și CITO Mediaș. Cu toate că toți rezidenții dispun de capacitate juridică deplină, aceștia nu cunosc cu exactitate toate dispozițiile din contractele pe care le-au semnat. Nu există în acest sens un mijloc de suport pentru rezidenți în vederea înțelegerii conținutului documentelor pe care le semnează sau care le sunt adresate, în afară de interacțiunea cu angajații centrului (psiholog, asistent social etc.).

2. CONTEXTUL VIZITEI

2.1 Experții Clinicii Juridice Mobile au ajuns în CITO Mediaș ca urmare a primirii unor plângeri adresate către Centrul de Resurse Juridice din partea câtorva rezidenți ai centrului, cu privire la acțiunile și reacțiile personalului în raport cu comportamentul rezidenților și evenimente în care aceștia au fost implicați. Astfel, rezidenții au reclamat următoarele situații:

- Manipularea rezidenților de către personal în vederea internării abuzive în spitalele de psihiatrie (Târnăveni, Sibiu, Tulgeș);
- Internarea în spitale de psihiatrie ca sancțiune pentru diverse comportamente ale rezidenților (ex. refuzul unei rezidente de a se angaja la o firmă din localitate);

- Administrarea de tratament psihiatric medicamentos puternic în spitalele în care ajung „am spus că e foarte tare și că mă doare stomacul, iar dr. psihiatru mi-a spus să îl iau și gata”;
- Abuzuri fizice, bătăi *”dacă pacienții îndrăznesc să le spună adevărul care îi deranjează”*.

În timpul vizitei de monitorizare rezidenții au comunicat echipei de experți și alte plângeri:

- Neimplicarea personalului în identificarea de locuri de muncă pe piața liberă cu un venit care să le asigure un trai decent (rezidenții consideră că personalul nu își dorește ca aceștia să aibă locuri de muncă);
- Servirea de alimente expirate (*„în data de 27 februarie 2017 am primit croissant fără ambalaj, am gasit ambalajul și am vazut că era expirat de 4 zile”*);
- Amenințarea din partea personalului cu chemarea în centru a „jandarmilor”(firma de securitate angajată de centru pentru prezență în situații de criză);
- Interzicerea accesului rezidenților la consultarea dosarului social și medical, ceea ce i-a condus la suspiciuni *„personalul a ars documente în 26 martie 2016 și credem că sunt din dosarele noastre”, „își bat joc de noi, au dat ale date și au influențat comisia de handicap, să primim grad mai mic”*;
- Nemulțumire în raport cu legislația în vigoare care prevede suma de 300 de lei ca sumă minimă pe care rezidenții salariați pot să o păstreze din venitul lunar în urma angajării, restul reprezentând contribuția lunară datorată centrului rezidențial pentru serviciile oferite (până la concurența sumei de 700 de lei) - *„e nedrept, de ce să muncesc toată luna pentru 300 de lei” (afirmație rezident)*.

3. CONDIȚII DE VIAȚĂ

3.1 Centrul își desfășoară activitatea într-o clădire construită în anul 2007, cu finanțare din fonduri Phare. Dispune de subsol, parter, etaj și pod (folosit pentru depozitare). Pe pereții holului de la parter sunt montate panouri unde sunt afișate: procedura de urmat în cazul unei plângeri, legea anti-fumat, anunțuri cu privire la consecințele nerespectării ROI și ROF, lista obligațiilor rezidenților, programul de vizite, regulile camerei, lista activităților permanente, diverse mesaje educative etc.

3.2 La **subsol** se află bucătăria, sala de mese (5 mese cu câte 4 scaune), biroul administratorului, cabinetul medical, grupul sanitar al angajaților și vestiarul acestora, o cameră de oficiu pentru personal, spălătorie și atelierul mecanicului. Spalatoria este dotată cu 5 mașini de spălat rufe (fiecare rezident are coș de rufe, lenjerie de pat proprie). Există program de spălare pe camere, astfel fiecare persoană ajunge săptămânal la spălătorie). Experții CRJ au constatat că toți rezidenții au haine curate. În subsolul clădirii este montată și centrala termică. Conform discuțiilor purtate cu rezidenții și personalul, în cursul iernii au fost probleme cu căldura, în sensul în care pentru a menține o temperatură de 24 de grade în camere, centrala a fost suprasolicitată și a funcționat cu sincope. Ceea ce a dus la conflict între rezidenți și personalul centrului.

3.3 **Parterul** clădirii găzduiește biroul comun al instructorilor de educație și al unuia dintre asistenții sociali, biroul celui alt asistent social, încăperea alocată portarului, biroul directorului, biroul psihologului, biroul contabilului. De asemenea există la același etaj și două alveole cu camere destinate rezidenților. O alveolă dispune de 5 camere, iar cealaltă de 4 camere.

3.4 La **etaj** se află două alveole cu dormitoare, 4 camere fiecare și clubul (mese, scaune, canapea, calculator, TV, videoproiector, panouri cu fotografii).

3.5 Fiecare cameră are baie proprie (toaletă, cabină de duș, chiuvetă – apă caldă, apă rece permanent), 3 paturi și balcon. Doar rezidenții dispun de cheia de la cameră, membrii personalului nu au copii. Aspectul camerelor (curățenie, personalizare, dotări) depinde de preferințele rezidenților și resursele acestora. Astfel, unele sunt mobilate în plus față de dotările inițiale (pat, dulap, noptieră). În ceea ce privește aranjarea în camere, aceasta se face în funcție de preferințele rezidenților, iar redistribuirea acestora are loc dacă sunt solicitări sau în cazul unor probleme/conflicte.

3.6 **Alimentația** - Bucătăria este împărțită în bucatarie caldă (locul se gătește – aragaz cu 6 ochiuri, plită, chiuvetă de inox) și bucătărie rece (unde se pregătesc alimentele, se găsesc camere speciale pentru ouă, legume și fructe, carne, pâine). De asemenea, zona de bucatarie deține și spațiu pentru spălat vase. La bucatarie se lucrează în ture de 8 ore/zi, câte 4 persoane pe tură.

3.7 Programul de servire a meselor este: mic dejun 07:00 – 08:30; prânz 13:00 – 16:00; cină 18:00 – 19:30. Alocația de hrană pentru fiecare rezident/zi este de 16,60 lei. Centrul are contract cu lanțul de magazine Selgros care îi aprovizionează o dată la 2 săptămâni.

4. TRATAMENTE, SERVICII

4.1 Centrul dispune de cabinet medical care se află la subsolul clădirii, având 2 asistenți medicali angajați. Aceștia lucrează câte unul pe tură, iar programul este zilnic de la 07:00-19:00.

4.2 Serviciile medicale furnizate de centru, conform raportului de activitate pe anul 2016, sunt servicii de îngrijire și supraveghere medicală. Discuția purtată cu asistenta medicală prezentă în instituție la data vizitei a relevat că acestea presupun administrarea tratamentului prescris de medicul specialist, stabilirea meniului alimentar, însoțirea rezidenților la medicul specialist, monitorizarea stării de curățenie în camerele rezidenților și încăperile comune.

4.3 Toți rezidenții au același medic de familie, dr. Săbăduș Anca. Aceasta lucrează în centru luni și miercuri dimineața între orele 07:00 – 13:00; marți și joi după-masa între 15:00 – 20:00, iar în zilele de vineri programul alternează dimineața cu după-masă. Conform declarațiilor asistentului medical, colaboarea cu medicii specialiști este foarte bună, nu au întâmpinat probleme.

4.4 Cabinetul monitorizează menstruația rezidentelor, informațiile se regăsesc în Registrul de

evidență a ciclului menstrual. Au loc întâlniri și discuții pe teme sexuale, acestea sunt mai degrabă spontane, la solicitarea rezidenților, nu sunt planificate în urma identificării nevoii lor de informare. Discuțiile vizează manifestările menopauzei, efectele și consecințele practicării contactului sexual neprotejat. În centru sunt 4 rezidente care folosesc metode contraceptive, două dintre acestea au tratament anticoncepțional recomandat de medicul specialist, iar alte 2 persoane au dispozitiv extrauterin.

4.5 Rezidenții primesc lunar materiale igienico-sanitare, fiecare pachet constă în: 5 role de hârtie igienică, șampon, aftershave, 4 aparate de ras de unică folosință, săpun, pastă de ras, pastă de dinți, la 4/5 luni periuță de dinți, absorbante.

4.6 **Servicii stomatologice** – de aproximativ nouă ani centrul are contract de colaborare cu medicul Brădușcă Olimpia.

4.7 Toți rezidenții au același **medic psihiatru**, dr. Barabas Delia din Sibiu, care are contract cu CITO Mediaș din iunie 2016 ; acesta vizitează centrul săptămânal, în fiecare zi de luni. În 2016 s-a dispus evaluarea psihiatrică a tuturor rezidenților întrucât aceștia nu erau, conform afirmațiilor directorului CITO Mediaș, evaluați. Ultima evaluare psihiatrică a fost realizată în 2014 și doar pentru 20 de rezidenți. La momentul vizitei mai erau una - două persoane care nu fuseseră încă evaluate/reevaluate psihiatric.

4.8 **Conținere/izolare** – centrul nu are izolator, nu dispune de cămăși de forță sau curele de conținere, nu are registru de conținere sau izolare. Personalul centrului se confruntă săptămânal cu situații de agitație psihomotorie, conform declarației psihologului centrului „*adică atunci când sunt agitați, nervoși, se ceartă între ei, de cele mai multe ori sunt agresivi verbal*”. Centrul are contract cu o firmă de pază la care apelează atunci când se confruntă cu situații de criză. Cei de la pază sunt prezenți la incident și se asigură că nimeni nu este rănit, însă nu au permisiunea să intervină (informație confirmată de rezidenți „*doar stau acolo, uneori vorbesc urât, dar nu au lovit niciodată pe nimeni*”). Pe de altă parte, personalul folosește prezența celor de la firma de pază ca pe o amenințare

„dacă nu vă potoliți îi chemăm”, iar rezidenții asociază prezența lor cu momente tensionate/problemă, cu eventuale consecințe asupra lor, având în vedere că cei de la pază sunt prezenți în toate situațiile în care rezidenții sunt transportați la spitalul de psihiatrie pentru internare.

Asistentul medical declară că în cazul unei crize de agitație psihomotorie a unui rezident, ce necesită imobilizare, pur și simplu „îl prindem de brațe și le ducem la spate”.

Firma de securitate contractată (PROLEG) intervine la solicitare pentru, afirmă reprezentanții CITO Mediaș, a „asigura siguranța personalului”. În urma solicitării se întocmește un proces verbal de intervenție în care se menționează serviciul prestat. Cel mai adesea procesul verbal conține referiri la escortarea beneficiarilor la mașină în vederea internării într-o secție de psihiatrie. Personalul firmei de securitate nu are pregătire de specialitate pentru a interveni în situații de criză ale persoanelor cu dizabilități mintale.

4.9 Internarea rezidenților în spitale/secții de psihiatrie. Internările rezidenților se fac la spitalul de psihiatrie din Târnăveni (de regulă durează 2 săptămâni), spitalul de psihiatrie din Tulgheș (internări de 4 – 6 săptămâni) și spitalul de psihiatrie din Sibiu.

Conform Registrului de evidență a incidentelor deosebite, dar și din discuțiile purtate cu personalul și rezidenții, la nivelul CITO Mediaș există o practică a internării în unități spitalicești și de servicii cu specific psihiatrie. Astfel, în perioada 01.06.2016 – 22.02.2017 au fost 16 internări ale rezidenților: 5 internări la Spitalul de Psihiatrie Tulgheș (denumit de personalul CITO „sanatoriu”), 9 internări la Spitalul de Psihiatrie Târnăveni, o internare la Spitalul de Psihiatrie din Sibiu și o internare la Spitalul de Psihiatrie Cugir. Aceste internări au avut loc ca urmare a unor incidente menționate în Registru printre care violențe fizice sau verbale, refuzul tratamentului, suspiciune de furt etc.

Rezidenții s-au plâns cu privire la această practică de internare a lor în secții de psihiatrie, mai ales că în acele spitale le-a fost administrată medicație psihiatrică puternică ce le creează un disconfort sporit, fără să cunoască ce fel de medicamente le sunt administrate. Internările s-au realizat la recomandarea medicului psihiatru dr. Barabaș.

O mare parte din internările care au avut loc s-au realizat cu ajutorul firmei de pază contractate de CITO Mediaș – firma PROLEG. Conform înregistrărilor din Registru, PROLEG

a fost solicitată pentru „asistare beneficiar, escortare la mașină pentru transport la Spitalul de Psihiatrie ....”, „imobilizare pacient” asistență „pacient violent și recalcitrant”.

Experții CRJ s-au interesat de necesitatea intervenției unei firme de pază pentru demararea procedurilor de internare. Membrii personalului au afirmat că rezidenții nu ar fi altfel dispuși să meargă la spital. Cu toate că rezidenții susțin că nu sunt de acord cu procedura internării, iar personalul recunoaște că aceștia nu doresc să fie internați („*nu întotdeauna sunt de acord (n.n. pacienții) cu internarea*”), niciuna din cele 16 internări care au avut loc în ultimele 8 luni nu a fost o internare nevoluntară. De altfel, personalul CITO recunoaște că unitățile medicale unde se realizează internările nu ar dori să realizeze internări nevoluntare pentru că „*ar trebui să cheme procurorii*”.

Conform afirmațiilor directorului CITO Mediaș, există niște protocoale de colaborare cu spitalele de psihiatrie din Târnăveni și din Tulgheș însă acestea nu au putut fi prezentate. Nu este clar dacă aceste protocoale de colaborare au fost formalizate prin documente încheiate între cele două instituții.

Numărul internărilor în spitalul de psihiatrie, declarațiile rezidenților care afirmă că refuză internarea și faptul că toate internările sunt declarate a fi internări voluntare (la solicitarea beneficiarilor), precum și modul în care sunt puse în practică aceste internări, cu implicarea unei firme de securitate, ridică suspiciuni privind natura utilizării acestei măsuri: ca sancțiune pentru rezidenți și nu o practică medicală necesară.

S. P. - diagnosticul rezidentului este de retard mental și elemente de exhibiționism. Discuțiile purtate cu directorul centrului au evidențiat faptul că medicii întâmpină dificultăți în diagnosticarea acestuia, astfel starea clinică este neclară. La data vizitei de monitorizare era internat de 10 zile la spitalul de psihiatrie din Cugir, județul Alba, la recomandarea medicului psihiatru curant. Internarea (conform declarațiilor personalului) a survenit după ce S.P. a petrecut timp afișându-se dezbrăcat la fereastra camerei care are vedere spre blocurile de pe stradă. Urmare a acestui comportament, locatarii au sesizat personalul centrului fiind deranjați, iar personalul a recurs la internarea rezidentului, considerând că nu au altă opțiune, în condițiile în care erau presați de vecini. De asemenea, în Registrul de

evidență a situațiilor deosebite se menționează în data de 21.02.2017 la descrierea incidentului: „exhibiționism și instigare la utilizarea nerațională a bunurilor, folosirea nerațională a substanțelor toxice, distrugere de bunuri”. Din afirmațiile personalului se pare că P.S a folosit în exces substanțe de curățenie (detartrant) pe holul instituției.

Apreciem că mutarea într-o cameră cu vedere la curtea interioară (ca soluție imediată) ar fi dus la protejarea demnității rezidentului prin limitarea expunerii în fața trecătorilor. Considerăm, de asemenea, că o evaluare psihiatrică și psihologică efectuată în centru, urmată de intervenție specializată ar fi putut duce la evitarea internării, la remedierea sau controlarea nevoii de expunere, având în vedere că centrul dispune de personal de specialitate (psiholog, psihiatru - colaborare vizită centru săptămânal).

Din discuțiile purtate cu S.P. reiese viziunea acestuia în legătură cu motivele internării. Aproximativ în aceeași perioadă, în paralel cu acest comportament de expunere, d-nul Petrovici a făcut o serie de sesizări (parte din ele telefonice) la Ministerul Energiei, DGASPC Sibiu și Eon Gaz pentru a reclama faptul că centrul are o problemă cu încălzirea, iar temperatura în camere este prea mică. Rezidentul își recunoaște „*purtarea ciudată*” („*ei spun că sunt exhibiționist – adică un om care doarme dezbrăcat, dar mă îmbrac când ies din cameră*”), însă consideră că a fost internat, deoarece aceste demersuri au fost interpretate de personal „*de ce am sunat, am devenit un om agitat*”. La întrebarea experților CRJ privind modul în care se manifestă exhibiționismul lui S.P., personalul CITO Mediaș ne-a confirmat că nu au existat situații în care S.P să fi fost surprins în interiorul CITO sau în afara acestuia dezbrăcat, dar că acesta obișnuiește să stea dezbrăcat în camera sa, iar uneori iese îmbrăcat sumar (pantaloni scurți și tricou) în mijlocul iernii. Justificarea primită pentru internare în Spitalul de Psihiatrie din Cugir (150 de km distanță față de CITO Mediaș), ca urmare a acestui comportament, a fost aceea că „a fost recomandarea medicului psihiatru” întrucât la spitalul din Cugir ar avea un psihiatru „specialist în exhibiționism”. Reprezentanții CITO Mediaș afirmă că S.P nu și-a exprima împotrivirea. Mai mult, în seara incidentului ar fi spus „*le arăt eu motive să mă ducă la spital*” și a distrus o canapea și obiecte din cameră.

Descriere incident: două dintre rezidente colege de cameră (A. C. , A. H.), în data de 21

februarie 2017 intră în altercație. Una dintre ele o amenință cu cuțitul pe cealaltă, o și lovește în picior. În timpul incidentului personalul (Hentea Lucia- instructor de educație) a sunat la 112. După intervenția ambulanței ambelor beneficiare implicate li s-au administrat calmante injectabile. La recomandarea psihiatrului curant (dr. Barabs Delia) rezidenta care a devenit violentă și a amenințat cu cuțitul (A. C.) a fost internată la spitalul de psihiatrie din Târnăveni. Cealaltă beneficiară era la data vizitei în centru, dar fusese pedepsită pentru comportament neadecvat (nu are voie să participe la petrecerea de 8 Martie, ce avea loc în ziua vizitei la un restaurant din localitate). La data vizitei de monitorizare era în curs o anchetă internă, condusă de către asistenta socială a centrului. Incidentul este menționat în Registrul de evidență a incidentelor deosebite astfel: violență verbală și violență asupra obiectelor, dezechilibru emoțional și comportament neadecvat, reprezintă un pericol (A. C.). Conform informațiilor din registru și declarațiilor directorului centrului, sancționarea beneficiarei A. H. s-a făcut pentru nerespectarea regulamentului privind participarea la planul de activități și pentru nerespectarea interzicerii fumatului în cadrul centrului.

4.10. **Servicii psihologice** - psihologul centrului are pregătire în psiho-pedagogie specială.

Programul de lucru este de la 08:00 – 16:00. Acesta oferă programe precum consiliere psihologică, consiliere suportivă, consiliere pentru menținerea stării de sănătate, logopedie, pedagogie de recuperare, terapie de relaxare, evaluare psihologică, dezvoltare persoană – comunicare. Programul de lucru cu rezidenții este stabilit în funcție de obiectivele setate în planul individualizat de intervenție. Rezidenții sunt programați pentru întâlniri individuale pe zile, în fiecare zi 3 rezidenți, iar întâlnirile de grup se desfășoară o dată pe lună sau la două luni. Temele pentru ședințele de grup sunt alese de către psiholog (eg. prietenie, cum ne purtăm în comunitate, comunicare). Evaluarea psihologică are loc odată pe an și astfel se produc modificări în planurile individualizate de intervenție. La data vizitei de monitorizare se lucrează la schimbarea planurilor. Acestea sunt realizate de echipa multidisciplinară din care face parte asistentul social, psihologul, instructorul de educație, asistentul medical. Conform declarațiilor psihologului rezidenții cunosc conținutul planurilor, conform plângerii rezidenților aceștia nu au acces la dosare.

4.11. Programul rezidenților. Prestarea unor activități remunerate 13 beneficiari ai centrului au contracte de muncă. Astfel, o parte sunt angajați pe piața liberă a muncii (8 persoane) iar o altă parte lucrează în cadrul unității protejate Pheonix Speranța (5 persoane). Alți beneficiari desfășoară oferă servicii permanente/semipermanente în comunitate – curățenie în scările blocurilor, îngrijire persoane (10 rezidenți), sau servicii temporare în comunitate – descărcat mașini marfă, săpat (9 persoane), participare ateliere Phoenix Speranța (14 persoane), activități de voluntariat CITO Mediaș – ajutor bucătărie, ajutor spălătorie, menținere curățenie – (13 persoane), sau sunt fără activitate (4 persoane). În cadrul centrului sunt rezidenți care practică mai multe activități (angajați pe piața muncii, dar și voluntari CITO). Conform declarațiilor personalului rezidenți care nu sunt angajați fie refuză să muncească, fie nu se adaptează programului de muncă. Persoanele angajate cu contract de muncă primesc salariul în cont bancar caruia îi este atașat un card, beneficiarul fiind cel care are acces la acest cont. O singură persoană încasează venitul în numerar (angajată la Ambient). Personalul CITO Mediaș afirmă că nu a fost permisă regularizarea situației pe piața muncii pentru cei care prestează activități remunerate fără contract de muncă datorită refuzului angajatorilor (costuri suplimentare, sau impedimente legale) și al beneficiarilor (costuri suplimentare prin obligarea acestora să achite contravaloarea serviciilor CITO Mediaș în funcție de venitul lunar). La întrebarea experților CRJ privind modalitatea în care beneficiarii reușesc să identifice activități remunerate fără un contract de muncă, personalul ne-a declarat că cei interesați (de exemplu reprezentanți ai asociațiilor de proprietari interesați de personal care să desfășoare activități de curățenie) vin la CITO Mediaș uneori pentru că „sunt cunoscuți” pentru astfel de activități.

4.12 Trei dintre rezidenții CITO Mediaș primesc pensie (2 persoane pensie de urmaș și o persoană pensie de invaliditate). Aceasta este încasată de beneficiari prin intermediul mandatului poștal.

4.13 Beneficiarii care au venituri sunt obligați să achite contribuții de până la 700 de lei/lună pentru serviciile prestate de CITO Mediaș, în funcție de veniturile lor. Astfel cele 13 persoane angajate cu contract de muncă își achită această contribuție prin reținere din

salariu de către angajator sau prin plata în numerar (2-3 persoane aflate în această situație). De multe ori beneficiarii, după achitarea sumelor datorate CITO Mediaș rămân cu suma minimă ce este la dispoziția acestora – 300 de lei – i cu tichetele de masă. Din acest motiv mai mulți beneficiari au renunțat la locul de muncă sau, nu doresc să se angajeze, preferând să presteze activități fără contract de muncă.

4.14 Servicii socio-educative - împreună cu instructorii de educație, rezidenții întrețin spațiul de locuit (autogospodărire). La club desfășoară întâlniri în care învață cum să comunice („cum ne comportăm dacă avem oaspeți, cum vorbim cu familia și rudele, cum vorbim în comunitate”); organizează plimbări în localitate pentru a vedea și a cunoaște unde își au sediul oficialitățile orașului. De asemenea, au activități în care învață să scrie, să citească, să citească ceasul; urmăresc filme educative, au ședințe de operare pe calculator, ascultă muzică, învațacum să pregătească geanta pentru voiaj, să cunoască banii; au activități de artizanat, diverse jocuri, activități sportive - în fiecare zi, fie în curtea centrului, fie în sala de sport a Asociației Phoenix Speranța (care este situată în curtea centrului).

5. PERSONALUL CENTRULUI

5.1 Conform **Hotărârii Consiliului Județean Sibiu nr. 192/2016** privind aprobarea organigramelor pentru centrele rezidențiale din subordinea DGASPC Sibiu, CITO Mediaș dispune de un total de **50 de posturi**, dintre care **2 funcții de conducere**, ambele ocupate (director, contabil șef); **48 funcții de execuție** dintre care: administrativ-economic 4 posturi, ocupate 2 (consilier juridic și administrator); administrativ 14, ocupate 8 (2 bucătari, 1 mecanic, 2 îngrijitori, 1spălătoreasă, 2 paznic); personal de specialitate 17, **ocupate 7** (2 asistenți sociali, 1 psiholog, 4 instructori de educație); personal medical de îngrijire 13 (2 asistenți medicali, 2 infirmieri)- **21 posturi ocupate, 27 vacante**.

6. ALTELE

6.1 Viața în comunitate – majoritatea rezidenților nu mențin legătura cu familia, doar unii sunt vizitați. Cei mai multi au telefoane mobile și tablete, acces la internet. Solicită bilete de

voie când doresc să părăsească localitatea, iar ori de câte ori părăsesc centrul, trebuie să noteze în registrul de la poartă unde se deplasează și ora la care estimează că se întorc. Cu toate acestea procedura nu este respectată de beneficiari, aceștia nefiind restricționați în a părăsi centrul în cazul în care acest lucru nu se întâmplă, personalul anunță poliția în termen 48 de ore de la dispariție. Personalul din centru organizează frecvent ieșiri în comunitate și participare la activități comune (vizite muzee, plimbări în împrejurimi, participări la evenimente sportive ce se desfășoară în localitate – cros, maraton, tenis cu piciorul – excursii, abonamente gratuite la meciuri de fotbal, piese de teatru).

6.2 Viață privată și de familie – în centru sunt trei cupluri. Doi dintre rezidenți au fost căsătoriți și în prezent locuiesc în aceeași cameră. Restul cuplurilor au camere separate. Conform declarațiilor asistentei medicale aceștia sunt consiliați la nevoie pe teme sexuale, iar rezidentele practică metode contraceptive, sub supraveghere medicală și cu acordul acestora.

6.3. Decese - Nu au existat decese în cadrul CITO Mediaș în ultimii 10 ani.

6.3 Sancționarea rezidenților - În cazul incidentelor care se petrec în cadrul CITO Mediaș există măsuri de sancționare a beneficiarilor. Conform declarațiilor directorului CITO Mediaș în trecut (2013-2014) era mult mai mare, existând uneori și două-trei incidente pe zi. Aceste incidente au loc între beneficiari, dar au fost și situații în care au fost amenințați membri ai personalului. Astfel, în urma incidentului care s-a petrecut între A.C și A.H, reprezentanții CITO Mediaș au procedat la internarea lui A.C. la Spitalul de Psihiatrie din Târnăveni, iar pentru A.H. s-au dispus sancțiuni privind participarea la evenimentele centrului în mod particular la petrecerea de 8 Martie precum și „întârzierea mesei de prânz”, respectiv interdicția de a servi masa de prânz la ora 13,00, și întârzierea acestei mese pentru ora 15.00 atunci când se servește masa pentru al doilea grup de beneficiari (cei care sunt angajați). Conform declarațiilor personalului aceste măsuri au fost dispuse în conformitate cu Regulamentul de ordine interioară, în urma unei analize a Comisiei de

disciplină din cadrul CITO Mediaș. Comisia de disciplină este cea care examinează Referatul de indisciplină care detaliază incidentul. Abaterile și măsurile adoptate sunt aduse la cunoștința beneficiarului și sunt cuprinse în Fișa de consiliere. Unii beneficiari refuză să semneze privind luarea la cunoștință a acestei măsuri. Din comisia de disciplină fac parte și directorul CITO Mediaș, psihologul și asistentul social. Pentru beneficiari există planuri de măsuri (individual) care sunt urmarea ședințelor Comisiei de disciplină. În cazul măsurilor dispuse pentru A.H. personalul CITO Mediaș nu ne-a putut furniza vreun document scris în care să fie menționate aceste măsuri. Nu există vreo procedură privind contestarea acestor măsuri la dispoziția beneficiarilor.

6.4 Capacitatea juridică a beneficiarilor Nu există niciun beneficiar care să fie lipsit de capacitate juridică (pus sub interdicție) și care să se afle sub tutelă. Există o persoană pentru care s-a numit un curator în vederea administrării bunurilor sale, respectiv fratele beneficiarului. Cu toate acestea, în momentul în care unul dintre beneficiari, (Romică Crețu) s-a prezentat la notar în vederea acceptării unei succesiuni în urma căreia i-ar fi revenit o cotă parte dintr-un apartament, notarul din Sibiu a solicitat ca acesta să fie supus unei expertize psihiatrice. Din declarațiile asistentului social care l-a însoțit, rezultă că nu exista un pasiv al succesiunii ci doar activ. Mai mult conform prevederilor Noului Cod Civil moștenitorii legali răspund pentru datoriile și sarcinile moștenirii numai cu bunurile din patrimoniul succesoral, proporțional cu cota fiecăruia, astfel încât nu puteau fi create prejudicii beneficiarului care accepta succesiunea. În cele din urmă beneficiarul a fost supus unei expertize psihiatrice, iar succesiunea legală a fost dezbătută de notar. De altfel, articolul 60 din Legea notarilor publici nr.36/1995, care dispunea că atunci „când notarul public are îndoieli cu privire la deplinătatea facultăților mintale ale vreuneia dintre părți, procedează la autentificare numai dacă un medic specialist atestă în scris că partea poate să-și exprime în mod valabil consimțământul în momentul încheierii actului” a fost abrogată încă de la 1 ianuarie 2013. Considerăm că o astfel de condiționare din partea notarului public a întocmirii unui act notarial, în condițiile în care capacitatea juridică a persoanei nu a fost limitată pe cale judecătorească și, doar în considerarea faptului că o persoană are o încadrare într-un grad de handicap și este rezidentă într-un

centru de integrare prin terapie ocupațională reprezintă o limitare a exercitării drepturilor și o faptă de discriminare întemeiată pe criteriul dizabilității.

6.5 Plângeri. Beneficiarii au posibilitatea de adresa cereri/plângeri către reprezentanții CITO Mediaș sau către alte instituții. Această posibilitate este sporită și de accesul beneficiarilor la mijloacele de comunicare (telefoane proprii, acces internet etc.). De altfel, dreptul de petiționare a fost deseori exercitat de către beneficiari care sunt sprijiniți de cei doi reprezentanți aleși din rândul lor: P. S., V. G.. Astfel, beneficiarii au adresat cereri către CITO Mediaș cărora reprezentanții acestora le-au răspuns. La nivelul centrului există o bună evidență asupra cererilor, iar aceste primesc răspuns din partea reprezentanților CITO Mediaș. De asemenea, plângeri au fost adresate și către autorități (ex. ANPC cu privire la servirea unor alimente expirate în cadrul CITO Mediaș).

Recomandări:

- Având în vedere incidența crescută a procedurilor de internare în instituții psihiatrice a beneficiarilor și opoziția beneficiarilor privind astfel de măsuri, recomandăm ca orice internare recomandată de către medicul psihiatru și care nu este solicitată/acceptată/dorită de către beneficiar să se realizeze numai cu respectarea prevederilor legii 487/2002 (inclusiv în ceea ce privește internarea nevoluntară), astfel încât să se asigure garanția respectării drepturilor beneficiarilor (inclusiv prin evaluarea internării de către o comisie de specialitate și prin intervenția instanței);
- Identificarea unor soluții reale în ceea ce privește integrarea pe piața muncii a beneficiarilor, astfel încât aceștia să fie stimulați să muncească în condiții legale beneficiind de toate avantajele protecției sociale a angajaților. În acest sens se impune inclusiv adaptarea cadrului legislativ care să devină stimulatив pentru angajatori și pentru rezidenții din cadrul centrelor rezidențiale pentru integrare prin terapie ocupațională.
- Având în vedere că în cadrul CITO Mediaș, asemănător situației din alte centre rezidențiale, rata de reintegrare socială a persoanelor aflate în centru este foarte mică, iar beneficiarii nu părăsesc aproape niciodată centrul pentru a duce o viață integrată în comunitate, este recomandat ca modelul de ocrotire al beneficiarilor să fie schimbat, fiind orientat spre acordarea de servicii adaptate nevoilor acestora, în cadrul comunității, astfel încât

beneficiarii să dobândească treptat autonomia necesară în vederea integrării în comunitate și pe piața muncii.

- Informarea și explicarea propunerii/recomandării de internare în spitale de psihiatrie, renunțarea la practica manipulării rezidenților pentru a fi convinși să iasă din centru și să intre în mașina care îi transportă, ca mai apoi aceștia să constate că se deplasează spre spitalele de psihiatrie deja cunoscute;
- Asigurarea sprijinului necesar pentru beneficiarii CITO Mediaș în vederea exercitării capacității juridice inclusiv prin oferirea de servicii juridice și de consiliere independente care să asigure exercitarea deplină a drepturilor fundamentale. Evitarea în orice fel a incapacității juridice a persoanelor cu dizabilități mintale. În acest sens se impune și revizuirea legislației naționale privind punerea sub interdicție și tutela pentru a fi în acord cu prevederile CDPD și cu obligația de a asigura persoanelor cu dizabilități exercițiul deplin al capacității juridice;
- Informarea rezidenților, utilizând un limbaj adaptat, explicarea și asigurarea înțelegerii corecte a diagnosticelor (aceștia nu își cunosc diagnosticul, nu îi înțeleg, nu își cunosc tratamentul și efectele medicamentelor ce le sunt administrate);
- Accesul rezidenților la dosarul socio-medical, prezentarea, explicarea documentelor ce îl compun și semnificația informațiilor din dosar;
- Transparență din partea personalului în legătură cu orice acțiune și decizie ce îi afectează în mod direct pe rezidenți;
- Colaborare între echipa multidisciplinară a centrului și psihiatrul rezidenților, în vederea prevenirii și evitării internărilor repetate, care în prezent sunt considerate și aplicate ca soluții singulare;
- Informarea rezidenților cu privire la legislația în vigoare care le influențează viața, în vederea diminuării suspiciunilor acestora cu privire la relele intenții ale angajaților.